

EUROPEJSKI PRZEGLĄD PRAWA I STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH

Europejska Wyższa Szkoła Prawa i Administracji

kwartalnik

Warszawa – nr 2-3/2022 (62-63)

EUROPEJSKI PRZEGLĄD PRAWA I STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH

ISSN-2081-0903

WYDAWCA

**Europejska Wyższa Szkoła
Prawa i Administracji,
Warszawa, ul. Okopowa 59**

KOLEGIUM REDAKCYJNE

prof. Jerzy J. Wiatr
– redaktor naczelny

Tadeusz T. Nowacki
– sekretarz redakcji

Daria Pajek
– zastępca sekretarza redakcji

Małgorzata Głuszczyk-Draczk
– redaktor graficzny

RADA PROGRAMOWA

prof. Tomasz Szanciło
– przewodniczący

prof. Roman Wieruszewski
– wiceprzewodniczący

prof. Barbara Bajor, prof. Anton
Bebler, dr Anna Gwiazda, prof. Artur
Kotowski, prof. Michał Kowalski,
prof. Roman Kuźniar, prof. Krzysztof
Patecki, prof. Jacek Sobczak

ADRES

01-043 Warszawa
ul. Okopowa 59
tel. +48 22 18 24 942

eppism.ewspa.edu.pl

Tekstów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzega się możliwość zmiany tytułów i dokonywania skrótów w artykułach. Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za treść ogłoszeń.

PRENUMERATA

Informacji udziela dziekan
Europejskiej Wyższej Szkoły
Prawa i Administracji

OD REDAKCJI

Obecny, podwójny numer naszego kwartalnika zawiera przede wszystkim prace z kilku dziedzin nauk prawnych – autorstwa zarówno pracowników EWSPA, jak i osób z zewnątrz.

Odnotowujemy ostatnio znaczny wzrost liczby nadesłanych materiałów, co potwierdza fakt zakorzenienia się pisma w polskim środowisku naukowym. Problematyka międzynarodowa jest obecna w tym numerze m.in. w postaci wywiadu przeprowadzonego z profesorem Antonem Beblerem na temat konsekwencji ostatnich wyborów parlamentarnych w Słowenii.

Waldemar Gontarski, Iwona Parchimowicz-Gontarska, Suwerenność energetyczna na kanwie pakietu „Gotowi na 55”. Część 1	7
Słownia po wyborach parlamentarnych: z profesorem Antonem Beblerem rozmawia Jerzy J. Wiatr	24
Jacek Sobczak, Ksenia Kakareko, Szczególna staranność dziennikarska	28
Jacek Widło, Osobiste sposoby zabezpieczenia wiarygodności w prawie prywatnym międzynarodowym na przykładzie poręczenia i gwarancji	45
Piotr Nazaruk, Charakter prawny i treść umowy o arbitraż	65
Małgorzata Rybicka-Pakuła, Zdarzenie szkodzące w przypadku odpowiedzialności odszkodowawczej wynikającej z utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania wokół lotniska	86
Tomasz Niedziński, Aspekty prawne dyskryminacji w zatrudnieniu	111
Konrad Zamirski, Postępowanie regulacyjne Muzułmańskiego Związku Religijnego w RP przed Międzykościelną Komisją Regulacyjną	124
Łukasz Węgrzynowski, Konsument w rozumieniu rozporządzenia nr 1215/2012 w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych	136
Tomasz Szczurowski, Krajowy Rejestr Zadłużonych i informatyzacja postępowań insolwencyjnych	153
Jakub Robel, Działania Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Europy na rzecz umacniania demokracji lokalnej w kontekście monitorowania wyborów	167
Ewa Jakubiak, Internal Security of Poland in Cooperation with International Organizations	180
Stanisław Kruminis-Łozowski, Tajemniczy owoc zatrutego drzewa	193
Z życia uczelni	
Konferencja na temat książki Jerzego J. Wiatra <i>Dylematy demokracji we współczesnym świecie</i>	202

Recenzje

Jerzy Jaskiernia, Dyplomacja parlamentarna (Jerzy J. Wiatr)	204
Katarzyna Baran i Stanisław Mazur (red.), Przywództwo w administracji publicznej: perspektywa zarządzania kryzysowego (Jerzy J. Wiatr)	206
Piszą w numerze	209
Informacje dla Autorów	211

Słowenia po wyborach parlamentarnych

[Slovenia after the Parliamentary Elections: Interview]

Z profesorem Antonem Beblerem rozmawia Jerzy J. Wiatr

JJW: Słoweńskie wybory parlamentarne 24 kwietnia tego roku w fundamentalny sposób zmieniły sytuację polityczną w Twoim kraju. Czy ich wynik był zaskoczeniem dla Ciebie i dla większości słoweńskich politologów?

AB: Wybory 24 kwietnia pod wieloma względami były wydarzeniem niecodziennym. Poprzedziły je pełne napięcie dwa lata kryzysu zdrowotnego spowodowanego przez pandemię COVID-19. Przypadła ona na trzyletnie rządy koalicyjnego gabinetu zdominowanego przez Słoweńską Partię Demokratyczną (SDS) i jej przywódcę Janeza Janšę. Koalicja ta doszła do władzy po rozpadzie innej – nietrwałej – koalicji centrolewicowej. Koalicja SDS doszła do

władzy z poparciem pewnej liczby deputowanych z mniejszych partii politycznych i rządziła jako gabinet mniejszościowy, często dokupując niezbędne głosy. Wykorzystała politycznie pandemię, rządząc za pomocą dekretów, bez właściwego oparcia prawnego. Niektóre z tych posunięć zostały uznane za niezgodne z konstytucją przez Sąd Konstytucyjny Słowenii. Autorytarnemu stylowi rządzenia towarzyszyło słabe komunikowanie się ze społeczeństwem, ignorowanie i odsuwanie wielu ekspertów służby zdrowia, nadużywanie środków nadzwyczajnych dla niezwiązanych z epidemią celów partyjnych, narzucanie obywatelom bolesnych ograniczeń – nieuzasadnionych racjami zdrowotnymi – i w wielu wypadkach bezpodstawne karanie mandatami. Ten styl rządzenia powodował masowe demonstracje antyrządowe w 105 kolejnych

śród i piątek, głównie w centrum Lublany. By obejść zakaz zgromadzeń, demonstranci często pojawiali się na rowerach. Restrykcje policyjne, niekiedy nawet używanie armatek wodnych i gazów łzawiących, powodowały rozrastanie się pokojowej rewolty i niszczyły reputację rządu. Rezultatem była masowa mobilizacja, głównie w szeregach lewicowych organizacji pozarządowych, które przyciągały wielu dotychczas biernych i młodych obywateli, a to przechyliło szalę wyborów. Wynik wyborów oznacza istotne przegrupowanie sił politycznych, które może przetrwać dwie kolejne kadencje parlamentu, co stanowi zadeklarowany cel nowego rządu. Czwarta porażka wyborcza Janšy nie była zaskoczeniem dla większości obserwatorów i ekspertów, ale skala jego przegranej zaskoczyła wielu – w tym mnie i głównego zwycięzcę tych wyborów.

JJW: Jak wyjaśniłbyś wyniki wyborów? Co było główną przyczyną porażki poniesionej przez rządzącą Partię Demokratyczną?

AB: Pod wieloma względami były to niezwykle wybory. Było to referendum w sprawie oceny zdominowanego przez SDS rządu Janeza Janšy i dla wielu – w sprawie samego Janšy, najdłużej działającego polityka słoweńskiego, który po 1990 roku był sześć razy ministrem i trzy razy premierem. Tym razem SDS zdobyła 23.52 procent głosów i poniosła klęskę. Wybory te cechowała: najwyższa od 2000 roku frekwencja wyborcza (ponad 70 procent), wymiana ponad jednej trzeciej deputowanych, rekordowa liczba partii, które nie przekroczyły czteroprocenowego progu, i rekordowa liczba wybranych kobiet. Relatywny zwycięzca – Ruch Wol-

ności – zdobył 34.56% głosów i rekordową liczbę mandatów (41 w 90-osobowym Zgromadzeniu Państwowym). Ze swymi dwoma sojusznikami – Socjaldemokracją i Lewicą – był więc w stanie stworzyć rząd oparty na koalicji od lewicy do centrum, która dysponuje komfortową większością 53 deputowanych. Czwarty raz w tym stuleciu koalicyjny rząd stworzony został przez nową partię, powstałą na krótko przed wyborami i kierowaną przez przywódcę, który jest stosunkowo nową twarzą. Wszystko to wskazuje na rozczarowanie wyborców tradycyjnymi partiami. Znaczące było też taktyczne głosowanie dużej części wyborców, którzy oddali głosy na tego kandydata, który miał największą szansę pokonania Janeza Janšy. Wyjaśnia to niepowodzenie wielu opozycyjnych wobec Janšy mniejszych partii, a także słabe wyniki socjaldemokracji i lewicy – dwóch partnerów koalicyjnych Ruchu Wolności. Wybory pokazały masowe odrzucenie autorytarnej polityki, podważającej niezależność wymiaru sprawiedliwości i mediów publicznych, nadużywającej policji oraz kontroli nad przedsiębiorstwami państwowymi, sprzymierzającej się z Viktorem Orbánem i naśladującej niektóre z jego poczynań. Przez wiele lat Janez Janša budował – z węgierską pomocą finansową – jedyny w Słowenii konglomerat medialny będący w posiadaniu partii politycznej. Udział Węgień w tym przedsięwzięciu był przedmiotem dochodzenia jako przejaw nielegalnego finansowania partii politycznej z zagranicy. Popieranie przez rząd Janšy węgierskich inwestycji kapitałowych w bankowości i turystyce było wysoce niepopularne i postrzegane jako przejaw klientelistycznych

stosunków z Viktorem Orbánem. Ten rodzaj stosunków Janša potwierdził zresztą swym zachowaniem w czasie sprawowania przez Słowenię przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej, gdy popierała ona Orbána w jego sporze z instytucjami unijnymi. Korespondowało to z problemami, na jakie natrafiał Janša w związku z naruszaniem praworządności, co zarzucała mu liberalno-lewicowa opozycja. Usiłując naśladować Viktora Orbána i Fidesz, Janša na długo przed wyborami – a szczególnie w czasie kampanii wyborczej – wykorzystywał trzy kanały telewizyjne i setki środków elektronicznych do szerzenia propagandy i dezinformacji. Nic mu to jednak nie pomogło. Na wynik wyborów znacząco wpłynęły liczne debaty telewizyjne w dwóch głównych kanałach. Główny rywal Robert Golob zdecydowanie pokonał zarówno pozbawionego charyzmy Janeza Janšę, jak i innego rywala, przewodniczącego SDS i ministra spraw wewnętrznych. Przeciwnicy rządu zdecydowanie wygrali we wszystkich centrach miejskich, łącznie z Lublaną, a także w bardziej ekonomicznie rozwiniętej części kraju. Poparcie dla SDS i Chrześcijańskich Demokratów odnotowano głównie w wiejskich oraz mniej rozwiniętych częściach kraju, a także wśród bardziej religijnych wyborców.

JJW: A co z głównym zwycięzcą – Ruchem Wolności? Jak byś go scharakteryzował na continuum od lewicy do prawicy? Czy trafne jest potraktowanie wyników wyborów jako zwycięstwa lewicy?

AB: Ruch Wolności powstał na miesiąc przed oficjalnym rozpoczęciem kampanii wyborczej. By uprościć formalności, jego

przywódca przejął niewielką, już zarejestrowaną partię Zielonych i zmienił jej nazwę. Nazywając ją ruchem, Robert Golob zadeklarował zamiar włączenia szerokiego spektrum społeczeństwa obywatelskiego jako jego głównej bazy. Za główne wartości ruchu uznał zaś: szacunek, wolność, odpowiedzialność i zaufanie. Obok ostrej opozycji wobec autorytarnej polityki rządu Janšy platformę ruchu cechowało połączenie solidarności społecznej z uczciwością, rozwojem gospodarczym, orientacją ekologiczną, otwartością i umiarkowaniem politycznym. Można tę platformę scharakteryzować jako socjalliberalną i umiarkowaną. W połączeniu z dwiema partiami koalicyjnymi powstanie nowego rządu oznacza wyraźny zwrot na lewo.

JJW: Przywódcy są ważni. Jak scharakteryzowałbyś dwóch głównych rywali: byłego premiera Janšę i przywódcę zwycięskiej partii Roberta Goloba?

AB: W szczególny sposób Ruch Wolności jest uosabiany przez jego przywódcę Roberta Goloba, skutecznego szefa największej państwowej kompanii elektrycznej. Odmowa przez rząd Janšy przedłużenia mu zatrudnienia była dlań bezpośrednim bodźcem do wejścia w politykę. Był to jeden z błędów Janšy. Doktor Robert Golob jest młodszy, znacznie lepiej wykształcony (także w USA), lepiej wygląda i korzystniej wypada w debatach. Odmienne od Janeza Janšy Robert Golob nie jest politycznym renegatem, byłym żarliwym komunistycznym karierowiczem, który stał się antykomunistą, ani antyliberalnym autokratą pod maską demokracji. W odróżnieniu od Janšy

Robert Golob nigdy nie był zamieszany w skandale finansowe i nie siedział za to w więzieniu. Obaj są zamożni, ale źródła tej zamożności są zupełnie różne. Janez Janša, jeden z moich byłych studentów, jest najdłużej czynnym prominentnym politykiem słoweńskim, a także utalentowanym organizatorem. Po tym, jak przejął Słoweńską Partię Socjaldemokratyczną i odrzucił z jej nazwy słowo „socjal”, zdołał zbudować najliczniejszą i finansowo najsilniejszą partię polityczną w Słowenii, wewnątrznie zorganizowaną na wzór partii komunistycznych. Łączy ona konserwatywny, antykomunistyczny nacjonalizm, polityczne związki z dawnym kolaboracjonizmem z okresu drugiej wojny światowej oraz cichy sojusz ze słoweńskim klerem rzymskokatolickim.

JJW: Rząd Janšy był często porównywany do polskiej i węgierskiej wersji nowego autorytaryzmu. Czy jest to uzasadnione? Czy zatem te wybory oznaczają początek odwrótu od autorytaryzmu w Europie Środkowej?

AB: Istnieją pewne analogie między słoweńską SDS i dwiema partiami rządzącymi

obecnie na Węgrzech i w Polsce. Mają one podobną bazę społeczną. Ważniejsze jednak są podobieństwa metod stosowanych dla utrzymania władzy. Są to: przejmowanie – jak dalece się da – środków masowego komunikowania oraz przedsiębiorstw państwowych, nasycanie służby cywilnej kadrami partyjnymi, wywieranie presji na sądownictwo, osłabianie lub przejmowanie instytucji kontrolnych, nachalne używanie propagandy i oczernianie przeciwników politycznych. Pod tymi względami Janez Janša reprezentuje pewną wersję nowego, elekcyjnego autorytaryzmu. Jest jednak politycznie znacznie słabszy niż Viktor Orbán i Jarosław Kaczyński. Nie udało mu się stworzyć takiej bazy, jaką ma Fidesz, i przedłużyć rządów SDS. Niezwykle silna i emocjonalna publiczna reakcja na tę próbę pokazała, że w Słowenii ten rodzaj autorytaryzmu jest i pozostanie zjawiskiem mniejszościowym. Jednak uogólnianie doświadczenia słoweńskich wyborów 2022 roku na całą Europę Środkową uważam za problematyczne.

JJW: Dziękuję za rozmowę.

Piszą w numerze:

Anton Bebler – em. profesor zw. Uniwersytetu w Lublanie i profesor zagraniczny EWSPA, b. ambasador Słowenii przy ONZ.

Waldemar Gontarski – dr hab. nauk prawnych, profesor uczelni, rektor EWSPA; ORCID 0000-0002-9108-4822.

Ewa Jakubiak – dr nauk o bezpieczeństwie, Katedra Nauk Prawnych Akademii Nauk Stosowanych w Łomży; ORCID 0000-0002-7849-2880.

Ksenia Kakareko – dr hab. nauk prawnych, dr nauk społecznych, Katedra Prawa Mediów na Wydziale Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii UW; ORCID 0000-0003-3707-4479.

Stanisław Kruminis-Łozowski – doktorant, absolwent Wydziału Prawa i Administracji UW; pracownik kancelarii adwokackiej w Gdyni.

Piotr Nazaruk – dr nauk prawnych, profesor uczelni, kierownik Zakładu Prawa Handlowego w Katedrze Prawa Prywatnego EWSPA, radca prawny.

Tomasz Niedziński – dr nauk prawnych, dr hab. nauk społecznych, adiunkt na Wydziale Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych UW, radca prawny; ORCID 0000-0002-0997-1773.

Iwona Parchimowicz-Gontarska – dr nauk prawnych, adiunkt w EWSPA; ORCID 0000-0002-7574-1132.

Jakub Robel – dr nauk społecznych, politolog; Społeczna Akademia Nauk w Warszawie, Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach; ORCID 0000-0003-2717-4206.

Małgorzata Rybicka-Pakuła – sędzia Sądu Apelacyjnego w Gdańsku; ORCID 0000-0003-0266-8170.

Jacek Sobczak – prof. dr hab. nauk prawnych, sędzia Sądu Najwyższego w st. spocz., Instytut Nauk Prawnych, Akademia Ekonomiczno-Humanistyczna w Warszawie; ORCID 0000-0002-2231-8824.

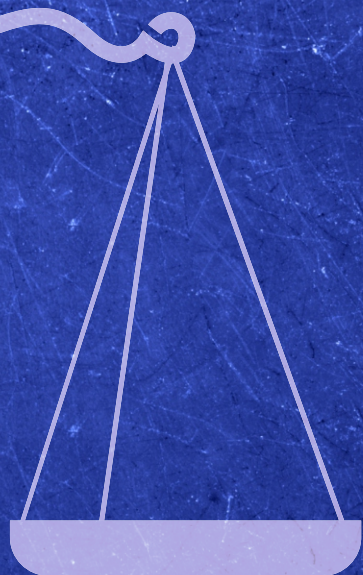
Tomasz Szczurowski – dr nauk prawnych, adiunkt w Katedrze Prawa Gospodarczego i Gospodarki Cyfrowej, Instytut Nauk Prawnych UKSW; sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie; ORCID 0000-0002-2967-0919.

Łukasz Węgrzynowski – dr nauk prawnych, adiunkt w EWSPA, radca prawny; ORCID 0000-0002-7567-3758.

Jerzy J. Wiatr – prof. zw. dr hab. nauk humanistycznych, socjolog i politolog, b. minister edukacji narodowej (1996-97), rektor honorowy EWSPA.

Jacek Widło – dr hab. nauk prawnych, profesor uczelni, Katedra Podstaw Prawa Cywilnego i Prawa Prywatnego Międzynarodowego KUL; sędzia Sądu Najwyższego; ORCID 0000-0003-2685-8155.

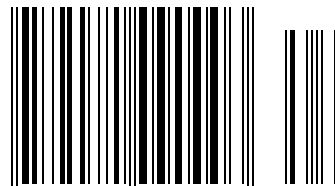
Konrad Zamirski – dr nauk prawnych, dr nauk teologicznych w zakresie prawa kościelnego, adwokat, mediator; ORCID 0000-0001-6317-0531.

Europejska Wyższa Szkoła Prawa i Administracji

Cena detal. – 65 zł; ISSN-2018-0903; nr indeksu 388602

ISSN 2081-0903

9 772081 090003 63 >